

עין משפט
נר מצוה

ט: ר"ן

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

רש"י

מסורת הש"ס

אבל הכא שלן נתן קצבה פשיטא דלי הפרה חיילה הקמה לא חיילה
וכדכתיבנא וזי אמרת דהפרה לא חיילה מינה דהקמה נמי לא חיילה
דהא אמני ואמר דלא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה. הלכך
פשיטא ליה לרבה דהקמה לא חיילה אבל דהפרה הוא דמסקפא ליה
מי אמרינן כיון דאקדים ואמר קיים
ליכי וצתרי הכי אמר מופר ליכי
משמע דאמני דמיחול דהפרה בנת
הקמה ולא תיחול הפרה אלא קדמה
לה הקמה אלא ודממ"ג אמני לא תיחול
הקמה אלא"כ חלה הפרה ולא אמני
נמי איכפא לא תיחול הפרה אלא אם
כן חלה הקמה משום דכיון דאקדים
קיים ליכי למופר ליכי קמינן אלטיפיה
דהקמה חיילה דכרישא דלכרי לא וליכא
לדיעבד עלה ואדרכה משום דחייש
דחיילה הקמה כולי האי עד דלא
שנקה רוחא להפרה אמני ואמר
דלא תיחול הקמה אלא"כ חלה הפרה
והרי הוא כאלו התנה על שמינה
שחולו הקמה בנתלה אמר"כ הפרה
או דלמא נתי דלמא ומופר ליכי בנת
קיים ליכי לאו דתיחול הפרה בנת

ט"ז. דכי האי גונא פלוגתא דר"מ ורבנן במסכת תמורה צ"כ כיצד
מערימין על הכסוד: הרי זה תמורה עולה שלמים כי דבריו
קיימין. ויבא דמני חליה עולה ודמני חליה שלמים: ואפילו רבי
מאיר. לא אמר תפוס לשון רשעון אלא דלא אמר לא תיחול וזו אלא
אם כן חלה שניה. ועל מה נחלקו
באומר ר"מ תמורה עולה ותמורת
שלמים ר"י מאיר סבר דלמא מיהדר
הוא דהדר ביה מתמורת עולה ואמר
תמורת שלמים והואיל וכן תפוס
תחלת דבריו והרי היא עולה: ור"י יוסי
סבר כי אמר תמורת עולה ושלמים
הוא אמניא קדושה ואינה קרישה
קמי"ל: אבל הכא דקאמר לא תיחול
כו'. ודאי הוא הפרה כי הוא
עומא דתמורה: קיים ומופר ליכי.
ולא אמר ליכי צ"ל קיים למופר מי
אמרינן כיון דלא אמר קיים ליכי
ומופר ליכי הוא כמ"ל לא תיחול
הקמה אלא אם כן חלה הפרה דכיון
דלא אמר קיים ליכי גלי אדעתיה
דבהפרה ינחא ליה או דלמא לא שנא
וכמ"ד קיים ליכי ומופר ליכי דמי ולא

מוסף רש"י

הרי זו תמורה עולה
תמורת שלמים. ששמיך
בהמת חילין אלא שחיס,
אחת עולה ואחת שלמים
ואמר הרי זו תמורת עולה
תמורת שלמים. הרי זו
תמורת עולה. תפוס לשון
רשעון וכן קדושה חלה על
קדושה (נדרים ט:). דברי
ר"י מאיר. דלמא ליה לר"מ
תפוס לשון רשעון וביק
ע"נ תמורה כה"ל. הרא"ל
ואי אפשר לקרות שני
שמות באחד. והלכך
לקדים זו אמר זה (נדרים
ט:). דבריו קיימין.
ומה"ל תמורת עולה ומיהדר
תמורת שלמים. ומעשה
עד שמתאבד ומתכר דבית
בדמי פניה תמורת עולה
ובדמי חליה תמורת שלמים.
ובהכי משקטן שחי לפניו
עולה ותלמיט שמעור את
זו כן תמורה כה"ל. ורש"י
ב"ק ט"ז ונדרים ט"ז.

פירוש הרא"ש

ה"ש פלוגתא דר"מ
רבי יוסי. מ"ל מתקנות של
ר"מ ורבי יוסי תפוס
כעין דמפרש: התנן הרי
זו תמורה עולה כו'.
משנה היא בפרק כ"ג
מערמין (דף ט"ז:). הרי
זו תמורה עולה. דמפוס
לשון רשעון מללא קאמר
תמורת עולה ושלמים: וכך
נרבונו בתורה. לאפוקי
אם נמנן: דבריו קיימין.
ומכאן עד שמתאבד ויחיה
בדמי חליה עולה ומיהדר
שלמים: ר"מ גבי תורה
דרישה חלה. פי ה"ר
אליעזר והקמה לא כלום
היא ר"מ חליה עולה עושה
לא דיעבד או מוקפ או
מופר: קיים ומופר ליכי
בבת אחת. פי כיון שלא
אמר אלא פסם אחת ליכי
היינו בנת אחת מי אמרינן
תפוס לשון רשעון או דלמא
כיון דלמנן בנת אחת חלה
הפרה ומצלת ההקמה
ולמנן פי חליה עולה ולא
דיעבד או מוקפ או מופר:
כ"י שא"י בזה אמר: הו
אפי' בבת אחת אפי' גבי
מקדש ב' אחיות או נשי
ונתה דלמנן ר"י כיון
מתן מקדשות ר"י כיון
דפרה ליחא בנת אחת
גם כביא ליחא וזו אמר
בתמורה דלא אמר תמורת
עולה ושלמים דמחייבו
תפוס אפי' שתינן כוה
אמר זה התם היינו עומא
הואיל וחיוביה לחילין דלא

מיהו הפרה: ט"ז דאמר רבא. [בקדושין] ואמנשך בהמה קא"י: כל
שאינו כוה אחר זה. כגון שאם קרא לעשירי עשירי וחזר וקרא ל"א
עשירי אינו קדוש וקאמר (ו) אף בנת אחת שאם קרא לשניה עשירי
קמס אין האחד עשר קדוש. ה"ג כיון דלמני כוה אחר זה שאם אמר לה
עשירי קיים ליכי ולאחר שעה אמר מופר ליכי אין בהפרתו כלום בנת
אחת נמי כי אמר קיים ומופר ליכי אין באומה הפרה כלום אפי' ג
דבנת אחת קאמר קיים ומופר ליכי: היום מהו. מי אמרינן כיון
דאמר היום כמאן דאמר היום יהא מקיים אבל למחר יהא מופר לה
והוי מופר: או דלמא הא לא אמר לה. בפירוש מופר ליכי למחר:
אמר

מיהו הפרה: ט"ז דאמר רבא. [בקדושין] ואמנשך בהמה קא"י: כל
שאינו כוה אחר זה. כגון שאם קרא לעשירי עשירי וחזר וקרא ל"א
עשירי אינו קדוש וקאמר (ו) אף בנת אחת שאם קרא לשניה עשירי
קמס אין האחד עשר קדוש. ה"ג כיון דלמני כוה אחר זה שאם אמר לה
עשירי קיים ליכי ולאחר שעה אמר מופר ליכי אין בהפרתו כלום בנת
אחת נמי כי אמר קיים ומופר ליכי אין באומה הפרה כלום אפי' ג
דבנת אחת קאמר קיים ומופר ליכי: היום מהו. מי אמרינן כיון
דאמר היום כמאן דאמר היום יהא מקיים אבל למחר יהא מופר לה
והוי מופר: או דלמא הא לא אמר לה. בפירוש מופר ליכי למחר:
אמר

אמר הקדש חליה למני עולה ומיהדר למני שלמים: בעי רבה קיים ליכי היום כוה כי אמרינן בסאן דאמר מופר ליכי
אמר רבי. דל"כ אחי אמר חליה לאו מיתורא דהיום י"ל לנקודת היום יהיה קיים אלא למחר יהיה מופר והתחיל
הפרה מהיום: או י"ל אמר הוא לא אמר מופר ליכי. וישלם לא לאמרה הפרה מכלל לאו אם לא שיליה ההפרה בפני
אבל אם אמר שמינן קיים ליכי היום כדי לנקודת הא למחר יהיה מופר שהרי אמר בפירוש מופר ליכי למחר הלכך
קיים כל היום קאמר:

הקמה ליכין אלא משום דלא"כ לקרות שני שמות כחמד ומיהו האי
גבדא בהפרה קפיד דתיחול דהא אמר דלא בעי דתיחול הקמה אלא"כ
חלה הפרה ודעתו היה שחולו כחמת מיהו משום דקפיד טפי דתיחול
הפרה מהקמה אמני שאם חלות ההקמה מעכב חלות ההפרה דמגלי
דעקיה דלא תיחול הקמה אבל אפי' ג חלות הפרה מעכב חלות
הקמה לא אמני דלא תיחול הפרה הלכך הפרה חיילה הקמה לא
חיילה: ופשיטין לה פלוגתא דר"מ ורבי יוסי. דאפליגו דומיא דהך
גונא בתמורה בפרק כ"ד מערימין (דף כ"ה): דתנן הרי זו תמורה
עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר רבי יוסי
אומר ובי' ואמרינן עולה בגמרא התם דהכל מודים באומר תחול
זו ואחר כך תחול זו דברי הכל תפוס לשון רשעון דאפילו רבי יוסי
שלמים לא תחול זו אלא אם כן חלה זו ומחייבו קדשן משום
זו עד שתתאבד ויבא דמני חליה עולה ודמני חליה שלמים לא תיחול
מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים הוה ליה כאומר תחול זו ור"י סבר
דלפטר דמאי דקאמר תמורת עולה תמורת שלמים טעי דסבר אי לא
אמניא תמורה אכל חד וחד לא חיילה תמורה אמרייהו הלכך
בדוקין אמו אם אמר לעולה ושלמים נתכוונתי טרעה עד שתתאבד ותמור
דברי מאיר רבי יוסי תלוי במניא שני שמות מפי או שחולו עושה בנת אחת
לקרות ב' שמות כאחת. ומש"ה אמרינן דלרבי יוסי ודאי אפשיט בעינן דכי
אמר מופר ליכי לאו בנת הקמה קאמר אלא בנת אחת
הלכך הפרה חיילה. ובי מניא אפי' הכי חיילה דהא אסיקנא לקמן דכל שאינו
כוה אחר זה שאם אמר לה עשירי קיים ליכי ולאחר שעה אמר מופר ליכי
אין בהפרתו כלום בנת אחת נמי כי אמר קיים ומופר ליכי אין באומה
הפרה כלום אפי' ג דבנת אחת קאמר קיים ומופר ליכי: היום מהו. מי
אמרינן כיון דאמר היום כמאן דאמר היום יהא מקיים אבל למחר יהא
מופר לה והוי מופר: או דלמא הא לא אמר לה. בפירוש מופר ליכי למחר:
אמר

הקמה ליכין אלא משום דלא"כ לקרות שני שמות כחמד ומיהו האי
גבדא בהפרה קפיד דתיחול דהא אמר דלא בעי דתיחול הקמה אלא"כ
חלה הפרה ודעתו היה שחולו כחמת מיהו משום דקפיד טפי דתיחול
הפרה מהקמה אמני שאם חלות ההקמה מעכב חלות ההפרה דמגלי
דעקיה דלא תיחול הקמה אבל אפי' ג חלות הפרה מעכב חלות
הקמה לא אמני דלא תיחול הפרה הלכך הפרה חיילה הקמה לא
חיילה: ופשיטין לה פלוגתא דר"מ ורבי יוסי. דאפליגו דומיא דהך
גונא בתמורה בפרק כ"ד מערימין (דף כ"ה): דתנן הרי זו תמורה
עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר רבי יוסי
אומר ובי' ואמרינן עולה בגמרא התם דהכל מודים באומר תחול
זו ואחר כך תחול זו דברי הכל תפוס לשון רשעון דאפילו רבי יוסי
שלמים לא תחול זו אלא אם כן חלה זו ומחייבו קדשן משום
זו עד שתתאבד ויבא דמני חליה עולה ודמני חליה שלמים לא תיחול
מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים הוה ליה כאומר תחול זו ור"י סבר
דלפטר דמאי דקאמר תמורת עולה תמורת שלמים טעי דסבר אי לא
אמניא תמורה אכל חד וחד לא חיילה תמורה אמרייהו הלכך
בדוקין אמו אם אמר לעולה ושלמים נתכוונתי טרעה עד שתתאבד ותמור
דברי מאיר רבי יוסי תלוי במניא שני שמות מפי או שחולו עושה בנת אחת
לקרות ב' שמות כאחת. ומש"ה אמרינן דלרבי יוסי ודאי אפשיט בעינן דכי
אמר מופר ליכי לאו בנת הקמה קאמר אלא בנת אחת
הלכך הפרה חיילה. ובי מניא אפי' הכי חיילה דהא אסיקנא לקמן דכל שאינו
כוה אחר זה שאם אמר לה עשירי קיים ליכי ולאחר שעה אמר מופר ליכי
אין בהפרתו כלום בנת אחת נמי כי אמר קיים ומופר ליכי אין באומה
הפרה כלום אפי' ג דבנת אחת קאמר קיים ומופר ליכי: היום מהו. מי
אמרינן כיון דאמר היום כמאן דאמר היום יהא מקיים אבל למחר יהא
מופר לה והוי מופר: או דלמא הא לא אמר לה. בפירוש מופר ליכי למחר:
אמר

היום מהו כיון דאמר היום כמאן דאמר היום יהא מקיים אבל למחר יהא מופר לה והוי מופר ליכי למחר:
אמר